

Muistoja Wyomingin ammatillisesta järjestymisestä

(Toverin Sorretun Kevät julkaisusta.)

*“Jotakin ehkä tietäisin,
Olinhan siellä minäkin.”*

Nämä muistelmat eivät käsitä koko valtiota, vaan sen eteläpuolen kivihiilialueita, jotka tietääkseni ovat laajimmat ja jotka melkein kokonaan omistaa mahtava Union Pacific rautatieyhtiö, jonka rata kulkee läpi alueen. Tällä alueella olevassa kaivannossa työskentelevät miehet olivat järjestymättömiä — kootut kaikista saatavissa olevista kansallisuuksista ja puhuen kymmeniä kieliä.

Siirtolaisina oli kukin kansallisuus tuonut synnyinmaastaan joukon kokemuksiinsa ja kansallisia tapojaan sekä runsaan annoksen kansallisympyyttä, jota apua jokaisen maan porvarit kasvatuksen kautta istuttavat työväenluokkaan mahdollisimman suuren määrän ja jota sitten tämän maan pomot kehittävät ylistämällä itsekunkin kansallisuuden promineenteille juuri sitä kansallisuutta, johon puhuteltava prominentti itse kuuluu. Täten ylläpitämänsä kansallisuusrajain y. m. keinojen avulla estävät he työmiehet pääsemästä lähempään toistensa ymmärtämiseen, joten heidän keskuuteensa luokkatunne kehittyi verrattain hitaasti. He alistuvat työskentelemään mitä kurjimmissa oloissa, ja kuluu pitkä aika ennenkuin ne oppivat tuntemaan asemaansa ja toisiaan niin paljon, että voivat muodostaa järjestön.

Niinpä tälläkin alueella oltiin aivan järjestymättömiä vuoteen 1907. Tosin perustetiin vuonna 1905 s. s. osastot Diamondvilleen ja Rock Springsiin, joista Rock Springsin osasto sittemmin kuoli sitä kohdanneen vainon johdosta kunnes se toukok. 1 p. 1907 herätettiin uudelleen eloon. Sen täytyi tapahtua mahdollisimman salaa omilta kansalaisiltakin — puhumattakaan komppaniasta. Meitä olikin vain pari U. P. töissä olevata. Jäsenluku oli 14. Eipä edes nimeä tahdottu panna kirjoihin, vaan merkittiin numeroilla. Oli kylä huhuja liikkeellä, että union järjestäjä pitäisi saapua valtioon ja se huhu antoi meille rohkeutta yrittää. Vihdoin toukok. 21 p:nä sai tuo huhu varmuuden, kun union järjestäjät saapuivat Rock Springsiin ja levittivät ilmoitukset, joissa kehoitettiin kaikkia kaivoksissa ja kaivosten ympärillä työskenteleviä miehiä saapumaan yleiseen suureen kokoukseen opera-huoneelle. Seuraavana päivänä, joka oli kokouspäivä, levitti yhtiö vastajulistusta, jonka sisältö oli tuomitsevata laatua, loppuen uhkaukseen, että jokainen, joka menee kokoukseen, saapi "hakea aikansa pois offiisista", kuten suomalaisen käännöksen sanat kuuluivat.

Määrätty hetki jolloin kokouksen piti alkaa, läheni lähenemistään. Miehet marssivat joukoissa, ollen jonkinlaisessa jännityksessä. Voi selvästi huomata, että he olivat joutuneet jonkinlaiseen tienhaaraan, jossa heidän oli joko ryhdyttävä oikeuksiensa puolesta taisteluun, josta voi seurata voitto tahi tappio, tahi kurjasti alistuttava — jota ehdottomasti seuraa tappava orjuus. Ja nuo miehet jotka ilman vähintäkään pelkoa voivat laskeutua maan mustaan kitaan, jossa alituinen kuolemanvaara irvistelee heille vasten kasvoja, he epäröivät nousta herrojaan vastaan. He epäröivät toisiansa. Hetket vierivät hiljaa. Jotkut miesjoukot lähenivät kokouspaikkaa, mutta vielä vallitsi kammottava tyhjyys kokoushuoneessa, kunnes vihdoin 100—150 suomalaista yhdessä parvessa marssi ovesta sisälle ja otivat tilansa keskeltä huonetta.

Olimme omituisessa asemassa. Joukkomme näytti verrattain pieneltä tuossa avarassa huoneessa, ja lisää ei alkanut tulla — ai-noastaan yksi ja toinen kävi katsomassa ovelta ja poistui ulos. Istuimme kuitenkin paikoillamme ja odotimme, sillä olimme päättäneet taistella, kun äkkiä kiinnitti huomiotamme ovelta ja ulkoa kuuluva jyminä. Ovi avautui ja sen täydeltä alkoi tulla kaivosmiehiä. Hekin olivat päättäneet taistella, eikä ovia voitu enää sinä iltana sulkea syystä, että huone kävi pieneksi. Iso osa jäi vielä uloskin täyttären läheiset kadut.

Nyt olivat kaivosmiehet kokoontuneet. He tunsivat tovereiksi toisensa ja olivat päättäneet tovereina taistella parannusta oloihinsa. Kansallisuusrajatkin näyttivät tällä hetkellä haihtuneen olemattomiin. Äskeinen pelko oli muuttunut uhmailevaksi rohkeudeksi. Ilta kului rauhallisesti lukuunottamatta sitä häiriötä, jonka yhtiön poliisi sai aikaan häiritessään piiri-presidentin puhetta. Häiritsijä näki kuitenkin parhaaksi poistua ja häiriö loppui siihen. Kokouksen loppua käveli tuhatkunta miestä union jäsenkortti taskussa.

Seuraavana päivänä kävivät yhtiön herrat listan kanssa keräämässä nimiä. Lista oli jaettu viivalla kahia — toinen osa nöyryille ja siveille ja toinen uppiniskaisille. Jos kirjoitti nöyryien puolelle nimensä, merkitsi se sovintoa herrain määräämillä ehdoilla, ja toisella puolen eroa eli "kuittausta", jolloin yhtiö olisi voinut ajaa nämä kuitanneet pois huoneistaan ja sitten virkavallan avulla pois kaupungista. Moni suomalainen — kieltä taitavatkin — kirjoitti nimensä tuon listan leipäpuolelle, mutta suurin osa ei antanut ollenkaan nimeänsä noihin listoihin, ja melkein kaikki kirjoittaneetkin peruuttivat heti takasin. Yleinen lopputulos nimikeinittelusta oli se, että hyvin harvat nimet jäivät herrain listaan, ja kun ne, jotka eivät suostuneet antamaan nimeänsä, pantiin pois työstä, oli tuloksena työn sulkku. Sulku koski ainoastaan niitä kaivantoja, jotka ovat Rock Springs'in ympäristöllä. Muut jäivät käyntiin. Sitten seuraavana päivänä oli kokous klo 2 päivällä, jossa tehtiin uskollisuusvala eli lupaus. Aamu päivästä saimme kuulla että yksi Väinölän pojista, nimeltään Kristo Saari, oli löytänyt armon herrain edessä ja saanut kantamuksen aseita sekä rinnassa kannettavan metallipalan haltuunsa. Siitä huolimatta tulla jompasi hän usein union kokoukseen. Menimme hänen puheilleen ja pyysimme häntä puoleksi tunniksi poistumaan että voimme päättää mitä hänen kanssaan tehdään. Kristo lähti ja on sillä reisulla vieläkin.

Näihin aikoihin saapui paikkakunnalle myöskin s. s. järjestön yleisorganiseeraaja Martin Hendrickson, jonka saapuminen meitä ilahdutti. Olimmehan saaneet keskuuteemme miehen, joka epäileville kykeni selvittämään yhteenliittymisen tärkeyttä. Niinpä menimmekin pyytämään Marttia että hän puhuisi union puolesta. "Mikä unio se on?" kysyi hän. "United Mine Workers of America", vastasimme hänelle. Silloin Martti kauhtui ja haukkui meidät pataluhaksi, kun olemme niin tyhmiä että pyydämme häntä puhumaan sellaisen union puolesta sekä uhkasi seuraavana iltana luennoida siitä,

minkälaisia unioita sosialistin pitää kannattaa ja minkälaisia vastustaa sekä lupasi näyttää meille kuinka noloja sosialisteja me olemme, kun kannatamme "craft" uniota. Saimme hänet vaivoin luopumaan tuosta uhkauksestaan, mutta emme saaneet häntä puhumaan union puolesta, joten pettyyksemme hänen suhteensa ei ollut vähäinen.

Kesäk. 1 päivänä antoi yhtiö uuden julistuksen, jossa se lupasi 10 pros. palkanylennyksen ja kaikki entisiin töihin, mutta ei luvannut tunnustaa uniota. Tuo kohteliaisuus oli kuitenkin turha, sillä miehet vaativat union tunnustamisen ennen kaikkea.

Kesäkuun 2 päivänä minut lähetettiin Diamondvilleen ja Frontierin perälle (minut oli joidenkin tovereiden esityksestä otettu union palvelukseen) Viktor Talson kanssa, jonka oli määrä olla tulkkina. Kävimme samana päivänä Frontierissa ja illalla puhuin Diamondvillen raittiushaalilla. Sittemmin tuli sinne Gibson, A. V. Havela ja eräs italialainen (nimeä en muista), ja niin lähdettiin koko roikka Frontierin kuninkaan puheille, joka asian kuultuansa innostui niin että rupeesi tärisemään ikäänkuin olisi saanut 1000 voltin sähkövirran "kruppiinsa" sekä huusi kuten kuuroille puolikymmentä kertaa hyvästeltyä. Kovalla uhkauksella ei koskaan tulla takaisin. Evästettyinä jätimme tuon metelöivän herran ja palasimme Kemerisiin (Kemerer), jossa koetimme vuokrata kokoushuonetta sitä kuitenkaan saamatta, sillä edellämainitsemani herra oli — tietysti työväen parasta katsoen — "rännännyt" kaikki "haalit" Kemeristä kolmeksi kuukaudeksi. Saimme kuitenkin Diamondvillen raittiushaalina.

Seuraavana päivänä menimme — itävaltalainen Talso ja minä — viemään ilmoituksia Frontieriin, johon herra oli sillä välin palkannut vahdit että union miehet eivät voisi päästä kämpikölle. Hurtat olivat tien varrella olevassa kapakassa, mutta eivät ehtineet meitä pysäyttää, kun Talso ajoi kuin "Pietarin posti", joten pääsimme kämpikölle. Itävallan poika lähti etsimään kansalaisiaan ja me menimme H. Kosken ruokataloon. Samassa saapuivat vahditkin paikalle, toinen heistä lähti itävaltalaisen perään ja toinen tuli Talson kimpuun. Minua hän ei tuntenut, ja kun eräs toveri nousi minun tilalleni kärryihin oli hurttu tyydytetty. Minä jäin seisomaan miesjoukkoon kuin Rantsilan vaivaistukki urhoollisen poliisin kyyditessä syytöntä miestä pois kylästä. Ja kun ilmoitukset olivat minulla, oli ne tovereiden avulla poliisin valppaudesta huolimatta helppo levittää, joka olikin käyntimme tarkoitus. Samana iltana oli iso kokous Diamondvillen raittiushaalilla, johon frondierilaisetkin saapuivat ja jossa paitsi työ-

miehiä oli alussa myöskin yhtiön herroja ja jopa heidän loijarinsa piti puheenkin, josta oli tulos se, että herrat jättivät meidät rauhaan.

Seuraavana päivänä sai Gibson sähköiteitse kutsun Omahaan U. P. päämiesten kanssa sovinnon tekoon ja samana iltana minut kutsuttiin Rock Sprinks'iin, joten en saanut olla useammassa kuin yhdessä kokouksessa Diamondvillessä silloin kun unio perustettiin. Myöhemmin kyllä olin monessakin, mutta niissä ei enää ollut sitä mielenkiintoa, jota alussa oli. Saavuttuani Rock Springs'iin sain kuulla että tullaan tekemään yritys Hannaan. Hanna oli ehkä tarkimmin varoitettu kaikista Union Pacific yhtiön hiilikaivoskylistä. Silloin ei yksikään tuntematon mies voinut poistua junasta Hannan asemalla. Pysyhyurttia oli varattu 40—50, joiden toimenä oli keinolla millä hyvänsä pitää kylä puhtaana epäiltävistä henkilöistä. Meille olivat hyvänä apuna tietojen saamisessa y. m. asioissa Hannasta karkotetut toverit John Norbacka ja Viktor Niemi, joilla taas olivat apuna vielä Hannassa olevat Paul Ylinen y. m. toverit.

Saatuamme kaikki reilaan lähdimme kesäk. 8 päivän vastaisena yönä taivaltamaan Hannaa kohden. Meitä oli 4 miestä: Havela, piirisihiteeri James Morgan, Norbacka ja minä. Tikitit ostettiin useampaan paikkaan Hannan itäpuolella, sillä tahdottiin estää urkkimista — oli näet aikomus pujahtaa salaa. Päästyämme Hannan asemalle tuli edellämainittu Paul Ylinen vaunuun ja otti ilmoitukset mukaansa, joiden levittäminen jäi hänen huolekseen. Meidän oli mentävä sivu, ja vasta seuraavalla pysäkillä poistuimme junasta. Siellä meitä odottivat V. Niemen laittamat hevoset, joiden omistaja (nimeä en taaskaan muista) vei meidät omistamalleen "ränssille", jossa olimme päivällisellä. Iltapuoleen lähti hän kyyditsemään vuoristoa myöten Hannaan. Matkalla meidät ylätti Hannan silloinen valtias Briggs, joten emme päässeetkään salaa. Kun aloimme päästä perille, lähetti herra kolme hampaisiin saakka asetettua henkivartiaansa meitä vastaanottamaan. He veivät meidät konttooriin tekemään selvää matkastamme. Siellä annettiin meidän ymmärtää että me olimme osuneet väärään paikkaan, että ainoa hyvätyö minkä me voimme itsellemme ja yhteiskunnalle tehdä on se, että ensi junassa poistumme pois paikkakunnalta. "Hannassa ei ole teille kokoushuonetta eikä yökortteeria", sanoi herra mahtavasti. Me poistuimme konttoorista — tuosta Hannan itsevaltiasten valtaistuinsalista, jossa herrat ovat mielivaltaisesti määränneet ne olosuhteet, joissa heidän orjansa elävät. Aseelliset ystävämme seurasivat meitä hetken, mutta kun he nä-

kivät sen seurapiirin, jonka kaivosmiehet meille muodostivat, "antoi-
vat he meidät ylen kansan käsiin."

Herran kiellosta huolimatta olivat hannalaiset laittaneet koko-
uspaikan. Se oli toista mailia ulkona kylästä oleva vanha perin rän-
sistynyt kapakka ja siinä "vapaan" Amerikan "vapaat" työläiset pe-
rustivat Hannan paikallisunionin kesäkuun 8 p. valistuksen vuonna
1907. Perustavassa kokouksessa yhtyi 116 jäsentä, etupäässä suoma-
laisia — ainoastaan 2 muunkielistä oli joukossa. Sunnuntaina 9 p.
klo 8 aamulla oli kokous samassa paikassa. Silloin yhtyi joitakin
muunkielisiä unioniin. Siinä kokouksessa m. m. päätettiin mennä kel-
tään kysymättä Hannan ainoaan kokoushuoneeseen, suomalaisen
haaliin klo 2, joka myöskin tehtiin. Siinä kokouksessa oli jo kaiken-
kielisiä ja värisiä. Silloin myöskin tehtiin uskollisuusvala. Seuraa-
va kokous oli klo 7 illalla — myöskin haalissa. Se oli jännittävimpiä
niistä kokouksista, joissa minä olen ollut läsnä. Olin ensimmäinen
puhujana sinä iltana ja oltuani lavalla noin 15 minuuttia näin ikkunasta
kun meidän aseelliset ystävämme tulivat sängen virallisesti haalille,
ja kohta ovenvartija ilmoitti että Briggs haluaa puhutella Morgania
ja Havelata. "Me lähdemme kaikki", kajahti heti sadoista suista
monella eri kielellä, ja kaikki alkoivat rientää ovelle. Vaivoin sai
Morgan estetyksi heidät lähtemästä. Aloin jatkaa puhuttani ja jouk-
ko rauhottui vähitellen. Mitä uutisia herralla oli sitä emme tienneet.
Ne voivat olla huonojakin — olihan huone, johon olimme omin lu-
pimme kokoontuneet, täydellisesti yhtiön hallussa, vaikka työläiset
olivatkin sen itselleen laittaneet omia kokouksiaan varten. Odoteltu-
amme noin pari tuntia tulivat miehemme takasin ja haaliin päästyän-
sä lausuivat: "Hurratkaa pojat, yhtiö on tunnustanut unionin!" Silloin
nousi sadoista rinnoista voimakas hurraa, silloin hurrattiin niin kuin
ainoastaan voi hurrata ikuisen yön lapsi, jonka pimeään ympäristöön
on tuikahtanut ensimmäinen valonsäde. Vanhat, kalvokkaat, kaivannon
syngissä komeroissa näivettyneet miehet hyppivät ilosta kuten pikku
pojat ja heittivät lakkia ylös. Äskeinen miellä painava jäykkyys oli
poissa, oli kuin olisi päästy raskaasta taakasta — ja olihan voitettu
ensimmäinen voitto, oli saatu kokoontumisvapaus ja oikeus järjestyä.
Kumpahan nyt noita saatuja oikeuksia käytettäisiin uusien oikeuksi-
en hankkimiseksi. Nousiko tuo hurraa nukkuvan orjan rinnasta, joka
näki vain ihanata unta, vai nousiko se heränneen raatajan rinnasta,
joka herättyänsä näki ruskon nousevasta ja kerran varmasti tulevas-
ta vapauden päivästä? — Niin, minä en tiedä, vaan minä epäilen ny-
kyään suureen enemmistöön nähden.

Cumberlandista ja Superiorista en voi kertoa syystä, että en ollut siellä silloin kun alettiin. Olin kyllä paljonkin Cumperlandissa sitten kun tulin Hannasta, mutta silloin oli alkuvaikeudet jo voitettu. Kuulin kyllä että ei sielläkään ollut saanut U. P. maalla perustaa untota. Sielläkin oli se täytyntä tehdä ulkona kylästä n. s. "kivi kapakan" luona, jonka omistaja oli antanut järjestäjille kortteerin.

Olisihan sitä vielä yhtä ja toista kerrottavaa, mutta lopetan muistelmani tähän. Nämä ovat vain hajanaisia ulkomuistilta kerrottuja. — Minulla ei ollut apuna minkäänlaisia muistiinpanoja, ja aikaa on kulunut pian 3 vuotta, joten on voinut käydä niinkin että tärkeäkin on jäänyt kertomatta ja vähemmän tärkeää tullut kerrotuksi. Tulos näistä taisteluista on ainakin se, että saatiin 8-tuntinen työpäivä — ei ainoastaan käytäntöön, vaan myöskin lakiin. Se on nyt laillinen työpäivä tässä valtiossa. Saatiin oikeus järjestyä, joka siihen saakka oli kielletty. Sen jälkeen on voitu perustaa s. s. osastot sellaisiin paikkoihin kuin Hanna, Superior, Cumberland ja Rock Springs. Osasto voi astua julkiseen toimintaan, kun meidän työväen "ystävät" eivät enää saa niin suuria aikaan kuin ennen, jolloin heillä oli valta "säkkäyttää" jokainen, joka ei tanssinut heidän pillinsä mukaan. Nyt heidän sen sijaan täytyy tyytyä siihen, että saavat sapenpurkamisellaan urheilla. Siirtolaisessa y. m. porvarien parjaustelineissä, joten he ovat tulleet verrattain vaarattomiksi. Nyt meidän vain tulee huolehtia siitä, että nuo taistelut eivät jää tuloksettomiksi, vaan että niistä saadaan mahdollisimman suuri hyöty työväenluokalle ja se saadaan siten, että ei tyydytä välipaloihin, vaan entistä tarmokkaammin pyritään köyhälistön lopullista päämäärää — luokkavallan täydellistä kukistamista — kohti, ja me saavutamme sen varmimmin silloin, kun valtiollinen ja taloudellinen liike käyvät käsikädessä.

John Malo.
